

Василенко О.В., кандидат
педагогічних наук, доцент,
Національна академія
внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДОРΟΣЛИМИ ЛЮДЬМИ

Сучасні вимоги до будь-якого фахівця перш за все потребують від нього бути активним учасником всіх глобалізаційних процесів, тобто бути плідним учасником міжкультурної комунікації та мати необхідні комунікативні спроможності в сферах професійного та професійного спілкування, навички практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності та бути спроможними при потребі оволодіти новітньою інформацією через іноземні джерела.

Необхідність взаєморозуміння та співробітництва у професійних питаннях з громадянами Європи і світу в цілому, важливість представляти свою державу перед світовим науковим співтовариством вимагає від фахівців будь-якого профілю наявності високого рівня знань з іноземної мови та формування в них іншомовної комунікативної компетентності як складника професіоналізму.

Зазначене актуалізує потребу для кожного фахівця вільно володіти іноземною мовою, зокрема мовою міжнародного спілкування - англійською.

Отже, у зв'язку з розширенням співпраці з іноземними партнерами у багатьох сферах життєдіяльності людини, вивчення або удосконалення іноземної мови в наш час, як ніколи, стає актуальним. У цьому ж процесі неможливо досягти успіху без знання і врахування особливостей оволодіння іноземною мовою фахівцем як дорослою особою із сформованими мотивацією, стилем і прийомами навчальної діяльності.

З одного боку, при вивченні іноземної мови зріла людина керується чітким усвідомленим бажанням досягти поставлених цілей, з іншого - у процесі навчання у дорослих часто виникають певні труднощі, пов'язані або з негативним попереднім досвідом навчання, або з низькою самооцінкою чи періодичною втомою внаслідок професійних і сімейних обов'язків. Людина у дорослому віці намагається не просто запам'ятати, прийняти інформацію як даність, їй потрібно зрозуміти, проаналізувати і систематизувати нові знання, що вимагає більше зусиль, терпіння і мотивації. А, по-друге, у дорослих часто виникає необхідність вивчення мови в максимально короткий термін, щоб вони могли швидше вибудувати для себе «систему» нової мови.

Кожна людина, що вивчає іноземну мову в зрілому віці, стикається з певними труднощами, а саме:

психологічними, оскільки відсутня щоденна природна потреба і, відповідно, практика використання іноземної мови в реальному житті, а тому - низька результативність і зниження бажання продовжувати навчання. До того ж, дорослому потрібні значно більші зусилля, ніж дитині, бо психічні процеси більш стабільні і витрачається більше часу і сил на навчання, вивчення іноземної мови потребує запам'ятовування великої кількості правил, лексичних одиниць, розумової гнучкості та пластичності для правильного використання цих правил;

територіальними - віддаленість країн, мова яких вивчається, їх важко доступність, відсутність можливості

регулярної практики мови як засобу мовленнєвої діяльності, наприклад, при спілкуванні з носіями мови, регулярному перегляді інформаційних програм, як це відбувається в зарубіжних країнах;

соціокультурними - наявність елементів іншої, «чужої» культури, відсутніх в культурі рідної країни, які важко зрозуміти і сприйняти [2].

Узагальнивши досвід роботи з дорослими багатьох педагогів-практиків, можна виділити такі специфічні особливості навчання дорослих, зокрема іноземних мов:

маючи певний життєвий досвід, доросла людина вважає себе самостійною особистістю, здатною контролювати свої дії і керувати ними;

приймаючи рішення вчитися, дорослі люди мають мотивацію, яка повинна забезпечити вирішення професійних і життєво важливих питань;

знання, які отримують дорослі, повинні бути безпосередньо пов'язані з їх вже набутим життєвим досвідом;

дорослі люди висувають підвищені вимоги до якості навчання і прагнуть досягти результатів якнайшвидше, щоб застосувати отримані знання на практиці, в іншому випадку великий відсоток того, що вони вивчали, забудеться;

для дорослих людей навчання краще проводити в неформальній атмосфері, в якій вони краще сприймають нові знання (наприклад, можна під час занять дозволити слухати викладача з чашкою кави);

оскільки дорослі люди негативно сприймають критику в процесі навчання, тому оцінювати їх не рекомендується; педагог повинен дати їм потрібні знання і надалі допомагати і направляти їх до самостійного навчання.

дорослі не потребують того, щоб їх зацікавлювали, вони самі знають, що їм потрібно;

для більш ефективного засвоєння матеріалу педагоги повинні використовувати активні методи навчання, залучаючи слухачів і викликаючи їх на розмову, участь у дискусіях.

слід використовувати різноманітні методи вивчення мови із залученням, по можливості, різних видів пам'яті: зорової,

слухової, моторної, логічної. Чим більше різних видів пам'яті використовуються одночасно, тим легше проходить процес запам'ятовування.

На наш погляд, в системі навчання дорослих іноземних мов доцільно використовувати загальні принципи засвоєння іноземної мови, сформульовані А. Леонтьєвим, а саме: комунікативний, когнітивний і особистісний [1, с. 338]. Комунікативний принцип - це принцип, що забезпечує спілкування як систему цілеспрямованих і мотивованих процесів, в ході якого відбувається взаємодія людей. Когнітивний принцип передбачає оволодіння мовою як «будівельним матеріалом» картини і образу світу. Мова розуміється як система значень, що актуалізується в образі світу або в процесах породження і сприйняття мови. Особистісний принцип відповідає за перенесення навичок і вмінь, отриманих у процесі навчання, в реальне спілкування, його реалізація передбачає створення ситуацій реального спілкування, врахування індивідуальних стратегій і стилів тих, хто навчається, їх інтересів.

Отже, вивчення іноземних мов - це складний процес, під час якого отримані знання та вміння не можуть бути збережені відразу і назавжди, а потребують постійної практики і тренування. Крім того, при навчанні дорослих іноземних мов важливо підбирати спеціальні науково-обґрунтовані засоби і методики навчання, враховуючи їх загальні психологічні та індивідуальні особливості.

Список використаних джерел

1. Леонтьев А.А. Язык и речевая деятельность в общей и педагогической психологии. Избранные психологические труды. - М.; Воронеж: МПСИ, НПО «МОДЭК», 2001. - 448 с.

2. Старкова Д.А., Польшина Т.В. Психолингвистические особенности обучения взрослых иностранному языку. - [Електронний ресурс] - Режим доступу:

<http://cyberleninka.ru/article/n/psiholmgvisticheskie-osobennosti-obucheniya-vzroslyh-mostrannomu-yazyku>. - Загол. з екрану. - Мова рос.